

LEBRIS

We know
books

JULES VERNE

ROBUR CUCERITORUL

Ilustrații de L. Benett

Traducere și note de Traian Fițescu

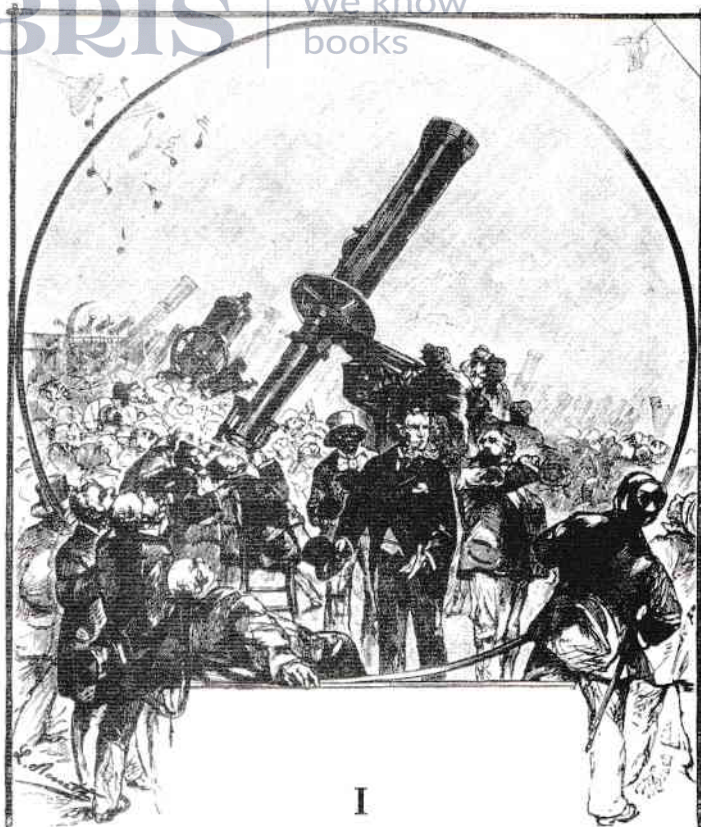

LITERA

București

I. În care atât lumea savanților, cât și lumea ignoranților sunt puse, deopotrivă, în încurcătură.....	5
II. În care membrii Institutului Weldon se tot ciondănesc, fără să reușească să ajungă la vreo înțelegere	16
III. În care apare un nou personaj ce nu are nevoie să fie prezentat, căci se prezintă singur.....	30
IV. În care, referindu-se la valetul Frycollin, autorul încearcă să reabiliteze luna	41
V. În care președintele și secretarul Institutului Weldon ajung, de comun acord, la încetarea vremelnică a ostilităților	51
VI. Peste care inginerii, mecanicii și alți oameni de meserie ar face, poate, mai bine să treacă	63
VII. În care Uncle Prudent și Phil Evans refuză încă să se lase convinși.....	74
VIII. În care se va vedea că Robur se hotărăște să răspundă la importanta întrebare ce îi este pusă.....	87
IX. În care Albatrosul străbate un drum de aproape zece mii de kilometri, ce se sfârșește printr-un salt uluitor.....	102
X. În care vom vedea cum și de ce a ajuns să fie remorcat valetul Frycollin.....	119

XI. În care mânia lui Uncle Prudent sporește odată cu <i>pătratul vitezei</i>	135
XII. În care inginerul Robur acționează de parcă ar vrea să concureze <i>pentru unul dintre premiile Monthyon</i>	145
XIII. În care Uncle Prudent și Phil Evans străbat întreg oceanul, <i>fără să sufere de rău de mare</i>	162
XIV. În care Albatrosul face o ispravă ce nu va mai fi, poate, <i>niciodată repetată</i>	176
XV. În care se întâmplă o serie de lucruri ce merită, într-adevăr, <i>osteneala de a fi povestite</i>	193
XVI. Care îl va lăsa pe cititor într-o stare de incertitudine, poate, <i>regretabilă</i>	208
XVII. În care ne întoarcem cu două luni în urmă și în care <i>ajungem brusc cu nouă luni mai târziu</i>	216
XVIII. În care povestea veridică a albatrosului ia sfârșit, fără <i>ca totuși să se sfârșească</i>	231

*ÎN CARE ATÂT LUMEA SAVANȚILOR, CÂT ȘI LUMEA
IGNORANȚILOR SUNT PUSE, DEOPOTRIVĂ, ÎN ÎNCURCĂTURĂ*

„Poc!... Poc!...”

Cele două focuri de pistol porniră aproape în același timp. O vacă, aflată în trecere, cincizeci de pași mai încolo, primi unul dintre gloanțe chiar în șira spinării. Și totuși bietul animal nu avea nici în clin, nici în mână cu toată această daravelă.

În ceea ce îi privea pe cei doi adversari, nici unul, nici celălalt nu fusese atins.

Dar cine erau acești doi gentlemen? Nu se știe, deși, fără nicio îndoială, acesta ar fi fost prilejul cel mai nimerit să-și lase numele

posterității. Tot ceea ce se poate spune despre ei este că cel mai în vârstă era englez, iar cel mai tânăr, american. Cât despre indicarea locului în care inofensiva rumegătoare își păscuse ultimele sale fire de iarbă, nimic mai simplu. Locul cu pricina se afla pe malul drept al Niagarei, nu departe de acel pod suspendat ce leagă țărmul american de cel canadian, la o distanță de trei mii mai jos de cascadă.

Englezul înaintă spre american:

– Continuu să susțin că era *Rule Britannia!* zise el.

– Nu! *Yankee Doodle!* ripostă celălalt.

Cearta era pe cale să reînceapă, când unul dintre martori intervine – desigur, în interesul vitelor –, zicând:

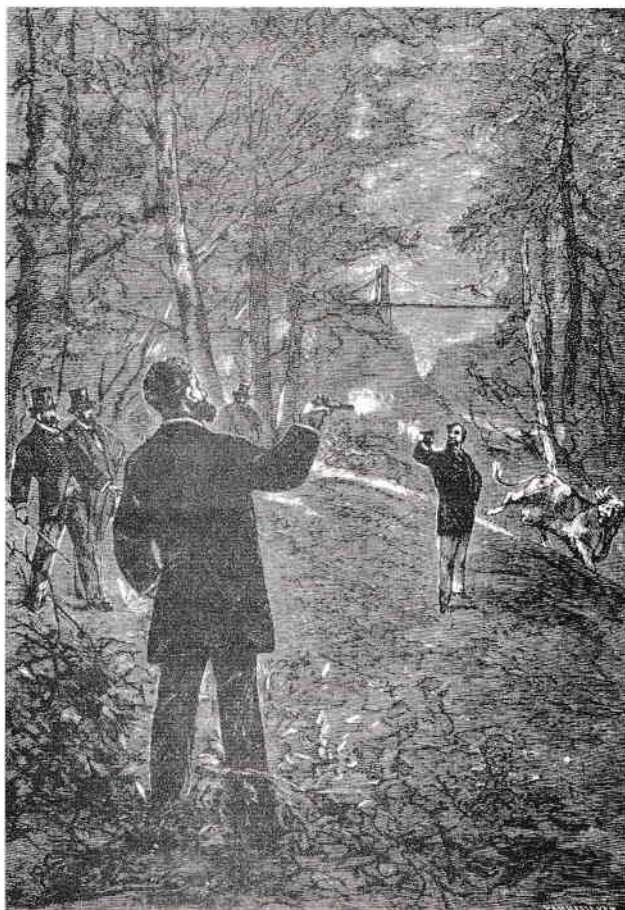
– Să spunem că era *Rule Doodle* și *Yankee Britannia* și să mergem la masă.

Compromisul dintre cele două imnuri naționale, cel al Americii și cel al Marii Britanii, fu, spre satisfacția generală, adoptat. Americanii și englezii, laolaltă, cățărându-se pe malul stâng al Niagarei, veniră să se așeze la masă, în interiorul hotelului *Goat-Island* – un teren neutru între cele două căderi de apă. Aflându-se acum dinaintea ouălor fierte și a șuncii tradiționale, a unor felii zdravene de „roastbeef“, condimentate cu „pikles“ incendiare, și a unor valuri de ceai demne să stârnească gelozia celebrei cascade, nu îi vom mai deranja. Este, de altfel, puțin probabil să mai vină vorba despre ei de-a lungul acestei istorisiri.

Cine avea dreptate, englezul sau americanul? Greu de spus. În orice caz, duelul acesta ne arată cât de încinse erau spiritele, nu numai pe Noul, dar și pe Vechiul Continent, în legătură cu un fenomen inexplicabil care, cam de o lună, zăpăcise mințile tuturor.

...*Os sublime dedit coelumque tueri*¹, a spus Ovidiu, cinstind ființa umană. Într-adevăr, niciodată de la apariția omului pe pământ cerul nu fusese atât de privit ca acum.

¹ „... și datu-i-a lui chip măreș întors spre cer“ – vers din *Metamorfozele*.

În ceea ce îi privea pe cei doi adversari, nici unul, nici celălalt nu fusese atins.

Or, exact în noaptea precedentă, o trâmbiță aeriană răsunase în văzduh, chiar deasupra acestei porțiuni din Canada, situată între lacul Ontario și lacul Érie. Unii auziseră *Yankee Doodle*, alții, *Rule Britannia*. De aici toată această gâlceavă între anglo-saxoni, isprăvită cu un dejun copios la *Goat-Island*. Poate că, la urma urmei, nu fusese niciunul dintre aceste imnuri. Dar ceea ce nu putea fi pus la îndoială de nimeni era faptul că aceste sunete, atât de ciudate, păreau să se reverse din ceruri pe pământ.

Ai fi putut, oare, crede că pogorau din cine știe ce trâmbiță cerească, în care sufla¹ un înger sau un arhanghel?... Nu erau, mai degrabă, niște veseli aeronauți care cântau la acest instrument sonor, pe care Gloria îl folosește într-un mod atât de zgomotos?

Nu! Nu exista nici balon, nu existau nici aeronauți. În înaltul cerului avea loc un fenomen nemaîntâlnit, un fenomen căruia nimeni nu-i putea determina nici natura, nici originea. Azi se petrecea deasupra Americii, patruzeci și opt de ore mai târziu, deasupra Europei, opt zile după aceea, în Asia, deasupra Imperiului ceresc².

Așadar, dacă trâmbița ce-și vestea trecerea nu era aceea a Judecării de Apoi, atunci, a cui putea fi?

De aici, o oarecare neliniște iscată în toate țările lumii, neliniște ce trebuia într-un fel potolită. Dacă, într-o bună zi, ați auzi în casa voastră niște zgomote bizare și inexplicabile, nu ați încerca, cât mai iute cu putință, să aflați cauza acestor zgomote și, dacă nu ați reuși, nu v-ați părăsi casa și v-ați duce să locuiți în altă parte? Bineînțeles că așa ați face! Dar, în cazul acesta, casa era chiar globul terestru. Nu exista nicio cale de a-l părăsi, mutându-te pe Lună, pe Marte, pe Venus, pe Jupiter sau pe oricare altă planetă din sistemul solar. Trebuia, așadar, să afli ce se petrece, nu în vidul infinit, ci în straturile atmosferice. Într-adevăr, unde nu există aer, nu există nici sunete, și cum era vorba de sunete – mereu faimoasa trâmbiță! –, însemna că fenomenul se producea în straturile de aer ce se întind în jurul sferoidului nostru până la o distanță nu mai mare de două leghe, straturi a căror densitate descrește pe măsură ce se îndepărtează de Pământ.

O mulțime de ziare atacară, firește, chestiunea, o tratară sub toate aspectele, o lămuriră sau o încurcară, aduseră la lumină o serie de fapte, adevărate sau nu, își alarmară sau își liniștiră cititorii – în

¹ Joc de cuvinte intraductibil: „emboucher“ înseamnă atât „a duce la gură un instrument de suflat“, cât și, în sens figurat, „a o lua pe un ton înalt, bombastic“.

² Este vorba despre China.

folosul tirajului, în sfârșit, înflăcărare și puseră pe jar masele, făcându-le aproape să-și iasă din minți. Dintr-odată, politica fu dată cu totul uitării, dar nu se poate spune că, din această pricină, treburile ar fi mers mai prost. Dar ce se întâmpla?

Întrebarea aceasta fu pusă observatoarelor astronomice din întreaga lume. Dacă nu erau în stare să dea un răspuns ca lumea, la ce mai erau bune toate aceste observatoare? Dacă astronomii, care măresc de două sau chiar de trei ori stelele aflate la o mie de miliarde de leghe, nu sunt capabili să stabilească originea unui fenomen ceresc, situat pe o rază de doar câțiva kilometri, atunci la ce mai sunt buni toți acești observatori?

Așa că nimeni n-ar fi putut să spună câte telescoape și câte lunete și lorniete, câți ochelari și câte monocluri și binocluri fură îndreptate spre cer în acele nopți frumoase de vară, câți ochi sclipiră iscoditori prin ocularele instrumentelor de toate calibrele și de toate dimensiunile. Poate că cel puțin câteva sute de mii. De zece, de douăzeci de ori mai multe decât stelele care pot fi numărate cu ochiul liber pe firmament. Nu! Niciodată, nicio eclipsă, observată simultan de pe toate punctele de pe glob, nu fusese sărbătorită în felul acesta.

Observatoarele răspunseră, dar într-un mod cu totul nesatisfăcător. Fiecare era de altă părere. De aici, crâncene lupte intestinale în lumea savanților, în ultimele săptămâni ale lui aprilie și în primele ale lunii mai.

Observatorul din Paris se arată foarte rezervat. Niciuna dintre secțiunile sale nu se pronunță. În serviciul de astronomie matematică, nimeni nu se sinchisi să se uite; în cel de operații meridiane, nimeni nu descoperi nimic; în cel de observații fizice, nimeni nu zări nimic; în cel de geodezie, nimeni nu remarcă nimic; în cel de meteorologie, nimeni nu întrevăzu nimic; în sfârșit, în cel al calculatorilor, nimeni nu găsi nimic. Cel puțin, mărturisiseră franc. Aceeași franchise și din partea observatorului din Montsouris, ca și din partea stațiunii

magnetice din parcul Saint-Maur. Același respect pentru adevăr și la Biroul Longitudinilor. Hotărât lucru, francez vrea să spună „franc“.

Provincia fu ceva mai afirmativă. Poate că, în noaptea de 6 spre 7 mai, apăruse o licărire de origine electrică, a cărei durată nu depășise douăzeci de secunde. Pe „pic du Midi“¹, licărirea aceasta se arătase între ora nouă și zece seara. La observatorul meteorologic din Puy-de-Dôme, fusese zărită între ora unu și două dimineața; pe muntele Ventoux, în Provence, între ora două și trei; la Nisa, între ora trei și patru; în sfârșit, la Semnoz-Alpes, între Annecy, Bourget și Léman, în momentul în care mijeau zorile.

Evident, toate aceste observații nu puteau fi respinse în bloc. Faptul că licărirea fusese observată în diferite locuri – succesiv –, în interval de câteva ore, nu putea fi pus la îndoială. În acest caz, sau fusese produs de mai multe focare din atmosfera terestră, sau se datora unui singur focar, iar acesta se putea deplasa cu o viteză ce putea ajunge până la aproape două sute de kilometri pe oră.

Dar, în timpul zilei, se zărise vreodată ceva neobișnuit în văzduh? Niciodată.

Măcar trâmbița se făcuse auzită prin straturile atmosferice? Nici cea mai slabă chemare de trompetă nu răsunase între răsăritul și apusul soarelui.

În Regatul Unit, toată lumea rămăsese perplexă. Observatoarele nu se putură pune de acord. Greenwich nu reuși să se înțeleagă cu Oxford, deși amândouă susținură că „nu a fost nimic“.

– Iluzie optică! spunea unul.

– Iluzie acustică! răspundea celălalt.

Și, de aici, dispute interminabile. În orice caz, iluzie.

¹ Este vorba de „le pic du Midi de Bigorre“ (Haute-Pyrénées), unul dintre cele două vârfuri ale Munților Pirinei, cu o înălțime de 2 877 m, pe care se află un observator astronomic.

La observatorul din Berlin, la acela din Viena, discuția amenința să ducă la complicații internaționale. Dar Rusia, în persoana directorului de la observatorul său din Pulkovo, le dovedi că amândouă aveau dreptate; totul depindea de punctul de vedere pe care îl adoptau pentru a determina natura fenomenului, teoretic imposibil, dar posibil în practică.

În Elveția, la observatorul din Säutis, în cantonul Apenzel, la Righi, la Gäbris, în posturile de la Saint-Gothard, Saint-Bernard, Julier, Simplon, Zürich, din Somblick, în Alpii din Tirol, toată lumea se arată extrem de rezervată în legătură cu un fapt pe care nimeni nu îl putuse constata – ceea ce este o atitudine cât se poate de înțeleaptă.

Dar în Italia, la stațiunile meteorologice de pe Vezuviu, la postul din Etna, instalat în fosta Casa Engleză, la Monte Cavo, observatorii nu ezitară să admită materialitatea fenomenului, având în vedere că putuseră să îl vadă, într-o zi, sub aspectul unei mici volute de vapori, iar într-o noapte, sub înfățișarea unei stele căzătoare. Ce era de fapt, habar n-aveau.

La drept vorbind, acest mister începea să îi cam plictisească pe oamenii de știință, în timp ce continua să îi pasioneze, să îi înfricoșeze chiar, pe oamenii de rând și neștiutori care au alcătuit, alcătuiesc și vor alcătui imensa majoritate în lumea aceasta, grație uneia dintre cele mai înțelepte legi ale naturii. Astronomii și meteorologii ar fi renunțat deci să se mai ocupe de acest fenomen, dacă, în noaptea de 26 spre 27, la observatorul din Kantokeyno, la Finmark, în Norvegia, și în noaptea de 28 spre 29, la cel din Isfjord, la Spitzberg, norvegienii, pe de o parte, suedezi, pe de alta, nu ar fi fost de acord în ceea ce privește următorul fapt: în mijlocul unei aurore boreale apăruse un soi de pasăre mare, de monstru aerian. Dacă nu fusese posibil să i se determine structura, cel puțin nu putea exista nicio îndoială că acesta proiectase în afara lui niște corpusculi care explodau ca niște bombe.

În Europa, nimeni nu cuteză să pună la îndoială această observație a stațiilor din Finmark și Spitzberg. Însă ceea ce păru cel mai fenomenal în toată această întâmplare fu faptul că niște suedezi și niște norvegieni căzuseră de acord într-o anume privință.

Dar, în observatoarele din America de Sud, în Brazilia, în Peru, ca și la La Plata, în cele din Australia, la Sydney, la Adelaide, ca și la Melbourne, toată lumea râse pe săturate pe socoteala acestei pretense descoperiri. Iar râsul australian este unul dintre cele mai molipsitoare.

Pe scurt, un singur șef de stație meteorologică se pronunță afirmativ în această chestiune, în ciuda tuturor sarcasmelor cărora le-ar fi putut da naștere această poziție. Acesta fu un chinez, directorul observatorului din Zi-Ka-Wey ce se înălța în mijlocul unei câmpii întinse, la mai puțin de zece leghe de largul oceanului, cu o superbă perspectivă asupra orizontului nemărginit, scăldat în aerul curat.

– S-ar putea, zise el, ca obiectul despre care este vorba să fi fost pur și simplu un aparat aviatic, o mașină zburătoare!

Ce glumă!

Totuși, dacă în Lumea Veche controversele fură vii, vă închipuiți cum trebuie să fi fost în acea parte Nouă, unde Statele Unite ocupă teritoriul cel mai întins.

Un yankeu, se știe, nu merge pe ocolite. O apucă întotdeauna pe un singur drum, în general, pe acela care îl duce drept acolo unde vrea să ajungă.

Așa că observatoarele Federației americane nu șovăiră nicio clipă să-și spună pe șleau părerea. Și dacă nu își dădură cu telescoapele în cap, o făcură numai pentru că ar fi trebuit să le înlocuiască exact în momentul în care aveau mai mare nevoie să se slujească de ele.

În această chestiune atât de controversată, observatoarele din Washington, districtul Columbia, și din Cambridge, statul Duna, ținură piept aceluia din Darmouth-College, Connecticut, și aceluia din Aun-Arbor, Michigan. Subiectul disputei lor nu se referea la natura

corpului observat, ci la momentul exact în care fusese văzut acesta; căci toată lumea pretindea că îl zărise în aceeași noapte, la aceeași oră, în același minut, în aceeași secundă, deși traiectoria misteriosului mobil se situa la o înălțime destul de mică deasupra orizontului. Or, din Connecticut până în Michigan, din Duna până în Columbia, distanțele sunt îndeajuns de mari pentru ca observarea obiectului în cauză, în aceeași clipă din toate aceste puncte, să poată fi considerată imposibilă.

Dudley din Albany, statul New York, și West Point, de la Academia Militară, își contraziseră colegii printr-o notă în care calculau ascensiunea în linie dreaptă și declinația numitului corp.

Dar, avea să se stabilească ulterior, observatorii se înșelaseră asupra naturii corpului, acesta fiind, de fapt, un bolid ce nu făcuse altceva decât să străbată straturile atmosferice. Așadar, acest bolid nu putea fi obiectul în chestiune. De altfel, cum ar fi putut sus-numitul bolid să cânte la trompetă?

În ceea ce privește această trompetă, zadarnic ai fi încercat să clasifici răsunătoarea ei partitură printre iluziile acustice. Urechile, în această împrejurare, nu se înșelaseră mai mult decât ochii. O mulțime de lume văzuse, o mulțime de lume auzise. În noaptea de 12 spre 13 mai – o noapte foarte întunecoasă –, observatorii de la Yale-College și de la școala științifică din Sheffield izbutiseră să transcrie câteva măsuri dintr-o frază muzicală în re major, în patru timpi, care suna, notă cu notă, aidoma cu refrenul din *Chant du Départ*¹.

– Bun! ziseră șugubeții, este o orchestră franțuzească și dă un concert undeva în văzduh.

Dar a glumi nu însemna a da un răspuns. Ceea ce remarcă și observatorul din Boston, fondat de *Atlantic Iron Works Society*², ale cărui opinii în domeniul astronomiei și meteorologiei începeau să cântărească greu în lumea savanților.

¹ Cântec de plecare.

² Trustul uzinelor metalurgice din Atlantic.

Intervenii atunci observatorul din Cincinnati, creat în 1870, pe muntele Lookout, grație generozității domnului Kilgoor, atât de cunoscut pentru măsurătorile sale micrometrice ale stelelor duble. Directorul său declară, cu cea mai desăvârșită bună credință, că se întâmplă în mod cert ceva, de vreme ce un mobil oarecare se arăta, la ore destul de apropiate, în diverse puncte ale atmosferei, dar că natura acestui mobil, dimensiunile sale, viteza și traiectoria nu puteau fi stabilite.

Tocmai în clipele acelea de mare încordare, un ziar extrem de popular, *New York Herald*, primi de la unul dintre abonații săi următoarea anonimă:

Nu a fost uitată încă rivalitatea ce i-a făcut să se încaiere, acum câțiva ani, pe cei doi moștenitori ai Prințesei de Ragginabra, doctorul francez Sarrasin, din orașul France-Ville, și inginerul german Herr Schultze, din orașul Stahlstadt, ambele situate în partea de sud a Oregonului, în Statele Unite.

Cu atât mai mult nu a putut fi uitat faptul că, în scopul de a distruge France-Ville, Herr Schultze a lansat un formidabil proiectil ce urma să cadă asupra orașului francez și să-l radă, cât ai clipi, de pe suprafața pământului.

Și cu atât mai puțin ar fi putut fi uitat faptul că acest proiectil, a cărui viteză inițială la ieșirea din gura tunului-monstru nu a fost bine calculată, și-a luat zborul cu o iuțeală de șaisprezece ori mai mare decât aceea a unui proiectil obișnuit – adică de o sută cincizeci de leghe pe oră –, în așa fel încât nu a mai căzut pe pământ, ci, transformat într-un bolid, circula și probabil că va circula veșnic în jurul globului nostru.

De ce n-ar fi, așadar, acest proiectil, a cărui existență nu poate fi negată, corpul în chestiune?

Plin de ingeniozitate, abonatul lui *New York Herald*. Și trompeta? Pe ghiuleaua lui Herr Schultze nu se afla nicio trompetă!

Prin urmare, toate aceste explicații nu explicau nimic, toți acești observatori se înșelau în observațiile lor.

Rămânea doar ipoteza lansată de directorul observatorului din Zi-Ka-Wey. Dar părerea unui chinez!... Nu trebuie să credeți că, în Lumea Nouă, sau în cea Veche, publicul își pierduse interesul. Da' de unde! Discuțiile continuară și mai aprinse, fără să se ajungă la vreun acord. Și totuși apăru un moment de respiro, răgaz de care aprigii combatanți profitară să-și mai tragă sufletul. Astfel, se scurseră câteva zile, fără ca obiectul, bolid ori altceva, să mai fie semnalat, fără ca vreun sunet de trompetă să răsunе în văzduh. Se prăbușise, oare, misteriorul corp într-un punct oarecare de pe glob, unde cu greu i-ai mai fi putut da de urmă – în adâncurile unei mări, de exemplu? Zăcea pe fundul Atlanticului, al Pacificului, al Oceanului Indian? Nimeni nu se putea pronunța în această privință.

Dar chiar atunci, între 2 și 9 iunie, se produse o serie de noi evenimente ce nu puteau fi explicate doar prin simpla existență a unui fenomen cosmic.

În interval de opt zile, hamburghezii, din vârful Turnului „Sfântul Mihai“, turcii, de pe cel mai înalt minaret al „Sfintei Sofia“, locuitorii din Rouen, din capătul fleșei metalice a catedralei lor, cei din Strasbourg, de pe extremitatea Munsterului, americanii, de pe capul acelei Statui a Libertății a lor, din golful Hudson, și de pe creasta monumentului lui Washington, de la Boston, chinezii, de pe piscul templului celor cinci sute de spirite, de la Canton, hindușii, de la al șaisprezecelea cat al piramidei templului din Tanjur, „san-pietrinii“, de pe crucea Sfântului Petru, din Roma, englezii, de pe crucea Sfântului Paul, din Londra, egiptenii, din unghiul ascuțit al mării piramide din Gizeh, parizienii, de pe paratrăsnetul turnului de fier ridicat cu ocazia Expoziției din 1889, înalt de trei sute de metri, putură zări, din fiecare dintre aceste puncte atât de greu accesibile, fluturând un stindard.

Și acest stindard era din etamină neagră, presărată cu stele, cu un soare de aur în centru.